

UDK: 94 (497.6) “ 14 “

DOI: 10.51237/issn.2744-1172.2025.54.579

Primljen: 18. 4. 2025.

Prihvaćen: 7. 11. 2025.

Izvorni naučni rad

Esad Kurtović

Univerzitet u Sarajevu – Filozofski fakultet

Sarajevo, Bosna i Hercegovina

kurtovic.esad@gmail.com

Jelača nije bila majka Milivoja Mihočevića niti baka Mustafa-bega Milivojevića

(Povodom neispravne postavke u radu Adisa Zilića,
“Mustafa-beg Milivojević na funkciji hercegovačkog sandžak-bega”,
Prilozi, br. 52, (2023): 41–86)

Apstrakt: Pristup predstavlja reakciju na iznesenu postavku dr. Adisa Zilića o porijeklu Mustafa-bega Milivojevića u segmentu njegovog vezivanja za direktno srodstvo s Brailom Tezalovićem. Utvrđeno je da se namjera autora da Mustafinog oca Milivoja Mihočevića predstavi potomkom Jelače, kćerke Braila Tezalovića, ne zasniva na izvornoj podlozi. Stavovi ranije literature nisu u dovoljnoj mjeri iskorišteni da bi se adekvatnije razumjela i u polazištu spriječila iznesena pogrešna konstrukcija.

Ključne riječi: Brailo Tezalović, Jelača, Mihoč Utvičić, Milivoj Mihočević, Mustafa-beg Milivojević

Abstract: This contribution represents a response to the argument presented by Dr. Adis Zilić regarding the origins of Mustafa-bey Milivojević, specifically the claim that he was directly related to Brailo Tezalović. It has been established that the author's attempt to present Mustafa's father,

Milivoj Mihočević, as a descendant of Jelača, the daughter of Brailo Tezalović, is not based on original source material. The positions found in earlier literature were not sufficiently utilized to provide a more accurate understanding and to prevent the erroneous conclusion presented in the initial argument.

Keywords: Brailo Tezalović, Jelača, Mihoč Utvičić, Milivoj Mihočević, Mustafa-bey Milivojević

U nedavnom izdanju historijskog časopisa *Prilozi* Instituta za historiju u radu koji je posmatrao porijeklo hercegovačkog sandžakbega Mustafa-bega Milivojevića autora dr. Adisa Zilića (dalje: autor) konstatirano je da je bračna veza Tezalovića, porijeklom iz Prače, i Utvičića, koji su živjeli u Foči, rezultirala direktnim nasljednikom.¹ Autor navodi da “*majka Mustafa-bega i njena porodica uopće nisu poznati, ali mu je baka s očeve strane istaknutog porijekla, od plemićkog roda Tezalovića, vazala velmoža Pavlovića*”, te na osnovu relevantne literature daje kraći prikaz loze Tezalovića ističući najmoćnijeg predstavnika Braila Tezalovića u njegovoj privrednoj i političkoj poziciji kao kneza i poslanika vojvode Radoslava Pavlovića. Poslije konstatacije da je Brailova kćerka Jelača bila udata za Mihoča Utvičića iz Foče, autor konstatira da “*Jelača i Mihoč su baka i djed Mustafa-bega Milivojevića*”.² Nakon predstavljanja loze Milovčića-Utvičića, ističući Radića Utvičića kao poznatijeg predstavnika uz dvojicu sinova Radoja i Mihoča, opravdano nalazeći da su se Tezalovićima i Utvičićima poklapali određeni interesi pri bračnom povezivanju, mada u 1449. godini ne znamo ko poslije Braila Tezalovića predstavlja ovaj rod, na kraju konstatira da “*iz bračne veze Mihoča i Jelače rodio se Milivoje Mihočević, otac Mustafa-bega*”.³ Navedeno je značajno preusmjeravanje dosadašnjeg znanja koje se može upratiti

¹ Adis Zilić, “Mustafa-beg Milivojević na funkciji hercegovačkog sandžak-bega”, *Prilozi*, br. 52, (2023): 41–86.

² Isto, 43.

³ Isto, 44.

u postojećoj literaturi. Na navedenim stranicama autorovog rada koje dosad spomenuto opisuju nije dat niti jedan pokazatelj kojim bi se isto potkrijepilo, jer se podrazumijeva da je kasnije izlaganje u radu dovoljna istraživačka osnova iz koje ovaj stav proizlazi.

Uprkos više ranijih pristupa koji su obrađivali Tezaloviće i Milovčiče-Utvičiče, spominjali njihovo bračno vezivanje i specijalizirano se bavili pitanjem naslijeđa imovine Braila Tezalovića, ovakva pozicija da je Jelača imala sina nije bila poznata historiografiji, pa ni kao moguća pretpostavka. Pri iznošenju svoga stava autor je dobro poznavao dostignuća ranije literature koja je isključivala potomstvo Mihoča i Jelače.⁴ Zbog ranijih napora u rješavanju pitanja nasljednika imovine Braila Tezalovića novo rješenje samo po sebi predstavljalo bi značajno otkriće i zasluživalo zasebnu obradu koja bi bila dostatna zbog takvog konačnog rješenja. Naravno, i zbog niza pitanja koja takva postavka može ponuditi jer sva upravo proizlaze iz novog razumijevanja ranije davanih rješenja.

Autorova argumentacija za postavku da se iz bračne veze Mihoča i Jelače rodio Milivoje Mihočević, otac hercegovačkog sandžakbega Mustafa-bega Milivojevića, znakovito, nema direktne Mihoču i Jelači savremene pokazatelje. Kao ni u literaturi, tako ni u izvorima nigdje se ne spominje da je Jelača imala sina, niti da je to baš Milivoj Mihočević. Jelača se ne spominje među živima poslije 1465, ali autor nalazi da se dvije decenije kasnije Jelačin unuk Mustafa-beg Milivojević interesovao za imovinu njenog oca Braila Tezalovića. Prema autoru, to bi značilo da se direktni nasljednik interesirao za imovinu svoga pradjeda Braila Tezalovića, pa shodno tome, bez postavljanja konkretne argumentacije i razmatranja, podrazumijeva da bi Mustafin otac Milivoj Mihočević bio ustvari Jelačin sin.⁵

⁴ Autoru je to poznato i za ovu priliku izdvaja se stav ranije literature: “na osnovu podizanja kamata iz Brailove zaostavštine i njegovog testamenta Živković zaključuje da su sva njegova djeca, uključujući i kćerku Jelaču, ostala bez potomstva”. Isto, napomena 3 na stranici 43; Pavo Živković, “Genealogija porodice Tezalovića iz Prače”, *Pregled*, br. LXV/6, (1975): 755–759.

⁵ A. Zilić, “Mustafa-beg Milivojević na funkciji hercegovačkog sandžak-bega”, 45, 53.

Osnova za autorovu postavku o Jelačinom sinu jeste boravak jednog neimenovanog nasljednika Braila Tezalovića početkom 1483. u Dubrovniku, a kojeg, iako imenom nije spomenut, autor prepoznaje da je ili Milivoj Mihočević ili njegov sin Mustafa-beg Milovojević. Autorovim riječima:

“Nepoznati nasljednik Braila Tezalovića nalazio se početkom 1483. u Dubrovniku zbog regulacije prava, kada mu se razmatrala isplata iznosa od 400 dukata. Ovdje je riječ o Milivoju Mihočeviću ili njegovom sinu Mustafa-begu. Naime, za Brailovu ostavštinu ubrzo je zanimanje iskazalo nekoliko njegovih neimenovanih rođaka, uz pismeno posredovanje ugledne osobe iz političkog života, bosanskog sandžak-bega Jahje. Bez obzira na čin posredovanja istaknute ličnosti, isplata iznosa od 400 dukata nije odobrena. Umjesto isplate, Jahja-begu proslijeđeno je prateće izvinjenje”.⁶

Uz ovaj podatak autor kasnije pridodaje direktno interesiranje, opet imenom navedenog “craisnichum nostrum” za imovinu Braila Tezalovića iz jula 1485, posmatrajući navedeni interes u širem pasusu sastavnim dijelom djelatnosti aktualnog hercegovačkog sandžakbega Mustafa-bega Milivojevića (podvukao E. K.):

“Dubrovčani su spremali izaslanstvo na Portu, uz paralelni kontakt s Mustafa-begom povodom odlaska delegacije sultanu. U kontekstu ovih pregovora možemo posmatrati naredbu sultana Bajezida upućenu hercegovačkom sandžak-begu i kadijama Novog i Foče o strogom postupanju prema kanunima i beratima u pogledu prodaje soli. Craisnicum nostrum je iskoristio povoljnu priliku da uputi molbu Dubrovčanima u ime nasljednika Braila Tezalovića, kojoj tada nisu udovoljili. Mustafa-beg se odlučio poslati na Portu subašu Balija, zajedno s dubrovačkim poklisarima Bartolom Zamanjom i Nikolinom Gondolom.

⁶ Uz dolazak “nepoznatog nasljednika” i izvinjenja bosanskom sandžakbegu Jajhi ponuđene su prateće signature dva podatka Vijeća umoljenih Državnog arhiva u Dubrovniku, Isto, 45.

Dubrovčani su subašu Balijski darovali tkaninama vrijednim 20 dukata, uz obrazloženje što ga je Mustafa-beg otpremio na put, a samog Mustafa-bega dvjema tacnama. Prije polaska na Portu još jednom su se kod sandžak-bega našli poklisari Francisko Poza i Nikolino Gondola zbog distribucije soli.”⁷

Navedene dvije kontekstualizacije jedina su osnova za elaboraciju autorove konstatacije da “iz bračne veze Mihoča i Jelače rodio se Milivoje Mihočević, otac Mustafa-bega”. Poznajući postavke ranije literature i bez ulaska u detaljnije praćenje izvorne podloge za ovdje izneseno, primjećuju se određene nelogičnosti u datim postavkama i širim kontekstualizacijama. U obje situacije direktno (imenom) nije navedena ni Jelača, ni njen eventualni sin Milivoj, niti njen eventualni unuk Mustafa-beg Milivojević. Pored te manjkavosti, koja se mora dobro pojasniti, obje konstatacije izazivaju podozrenje. U prvom slučaju iz 1483. godine neimenovani nasljednik Braila Tezalovića od strane autora poistovjećuje se s ocem ili sinom, mada to sistem nasljeđivanja ne poznaje kao prihvatljivu formu jer obojica su tada živi i eventualni nasljednik može biti i jeste samo jedna, obično starija osoba u datom srodstvenom nizu. Uz ovaj podatak, ne navodeći stav Dubrovčana o zahtjevu “nepoznatog nasljednika”, autor je pridodao konstataciju da za Brailovu imovinu, ponovimo, “*ubrzo je zanimanje iskazalo nekoliko njegovih neimenovanih rođaka*”, koji su u Dubrovniku boravili uz “*pismeno posredovanje ugledne osobe iz političkog života, bosanskog sandžak-bega Jahje*.” Navedeno bi podrazumijevalo zaista neobičnu situaciju. To bi značilo da Jelačin nasljednik nije dobio ono što ga sljedeće u tom svojstvu (po autoru Milivoj ili Mustafa), a onda uz nepoznatog nasljednika autor povezuje rođake za koje posreduje bosanski sandžakbeg Jahja-beg. Kao da su u pitanju dvije radnje povezane za isto pitanje naslijeđa Braila Tezalovića. Prema stavovima ranije literature oko nasljedstva Braila Tezalovića, prate se

⁷ Nekoliko napomena navedeno je uz navedeni pasus, a dvije folije odluka Vijeća umoljenih od 12. 7. i 14. 7. 1485. godine pokrivale bi stav o interesiranju nasljednika Braila Tezalovića, Isto, 53, i prateća napomena broj 39.

promjene već 1466, pa bi se postavilo pitanje zašto Jelačin sin Milivoj, ili unuk Mustafa, ništa nisu činili u periodu 1466–1483. godine za zaštitu svoga prava, odnosno svoje imovine, jer su oni prvi nasljednici. Drugo bi pitanje bilo zašto bosanski sandžakbeg Jahja nije stao iza legitimnog nasljednika Jelačinog sina Milivoja ili unuka Mustafe, nego uz Brailove rođake.

U drugoj konstataciji iz 1485, a koja je usputno navedena u širem pasusu (*Craisnicum nostrum je iskoristio povoljnu priliku da uputi molbu Dubrovčanima u ime nasljednika Braila Tezalovića, kojoj tada nisu udovoljili.*), autor podrazumijeva da se Mustafa-beg Milivojević, sin Milivoja Mihočevića i unuk Jelače, obraća Dubrovčanima “u ime nasljednika Braila Tezalovića”. Situacija je potpuno nejasna. Bilo bi da za života oca Milivoja (-1489), sina Jelače, Mustafa-beg, hercegovački sandžakbeg (unuk Jelače), zastupa neke druge nasljednike Braila Tezalovića, a ne vlastitog oca ili samog sebe. Kontekstualizacija u oba slučaja u startu ukazuje da tu nešto nije dobro postavljeno.

Šta se nalazi u odnosnim izvorima na kojima autor temelji postavku da “iz bračne veze Mihoča i Jelače rodio se Milivoje Mihočević, otac Mustafa-bega”. Januara 1483. zaista je “neimenovani nasljednik” boravio u Dubrovniku. Dubrovčani su kao prvi prijedlog postavili odluku da se nasljedniku Braila Tezalovića isplati 20 dukata kamata za jednu godinu od glavnice u iznosu od 400 dukata koje je Brailo imao uložene kod njih uz odgovarajuću potvrdu o prijemu kamata. Drugi prijedlog bio je da se isplata ne izvrši. Onda su oba prijedloga prekrížena i dodana je naznaka da odlučivanje o ovim odlukama kao prijedlozima nije bilo izvršeno. Naredni dan je odlučeno da se s nasljednikom razgovara o imovini Braila Tezalovića u Dubrovniku.⁸ Četrdesetak dana kasnije, krajem februara 1483,

⁸ “Prima pars est de soluendo successori Braili Thesalouich ducatos viginti pro prode unius anni de ducatorum 400 dicti olim Braili qui sunt in comuni nostro ipsi faciente comuni cautelam opportunam. Secunda pars est de non soluendo” (10.1. 1483), Državni arhiv u Dubrovniku (dalje: DAD), Consilium Rogatorum (dalje: Cons. Rog.), XXIV, 126. [Sve

Dubrovčani odlučuju da ne mogu izići u susret onima koji se predstavljaju nasljednicima Braila Tezalovića, a za koje se pismom zauzima iz Vrhbosne sandžakbeg Jahja-beg.⁹ U navedenim informacijama (iz 1483) zaista nije bilo prostora da se prepoznaje Milivoj Mihočević i njegov sin Mustafa-beg Milivojević. Bilo bi da su, ovako istrgnuti iz konteksta, u svom stavu i zahtjevu zapravo oni sami (Milivoj ili Mustafa) bili potpuno nelegitimni pred Dubrovčanima i neobično bi bilo da za njih intervenira bosanski sandžakbeg, a ne hercegovački sandžakbeg.

U drugom kontekstu iz 1485. godine autor je u širem pregledu aktivnosti Mustafa-bega Milivojevića usputno naveo i informaciju koju mu je pripisao, a koja navodi da se sandžakbegu po pitanju novca što traže oni koji se nazivaju nasljednicima Braila Tezalovića, odgovori izvinjenjem (*excusando se craisnico sanzacho*), kako je i ranije urađeno.¹⁰ Sandžakbeg nije dat imenom, a autor očito podrazumijeva da je u pitanju hercegovački sandžakbeg, kako navodi, "*craisnico noster*", mada je formulacija izvora drugačija. Hercegovački sandžakbeg Mustafa-beg Milivojević opet bi, što bi rekli, kod sebe živa kao unuka i uz živa oca Milivoja kao sina Jelače, kćerke Braila Tezalovića, intervenirao za one koji se predstavljaju nasljednicima Braila Tezalovića. Kontekstualizacija nije kako treba. Dio odluke ipak pokazuje da je sandžakbegu odgovoreno izvinjenjem, onako kako mu je i ranije odgovoreno (*prout facta est antea excusatio*), a ranije se nije izvinjavalo Mustafa-begu, nego Jahja-begu. Navedeni kontekst i odluka koju je autor nesretno i nespreno povezao s Mustafa-begom Milivojevićem nije tačno izveden.

prekriženo] Sa strane: "Non fuit posita"; "Prima pars est de praticando cum successore Braili Thesalouich pro ducatorum 400 qui sunt in comuni nostro" (11.1. 1483), Isto, 126v.

⁹ "Prima pars est de excusando se illis qui faciunt se propinquos Brayli Thesalouich pro quibus Jachibegh sanzach in Verchbossania scribit" (25. 2. 1483), DAD, Cons. Rog., XXIV, 136; "Prima pars est de dando libertatem domino Rectori et suo Minori consilio mittendi ducatorum quinquaginta in donum secundum consuetum Jachibegh sanzacho Verchbossanie per unum mensem prout ipsis melius videbitur. Et sequendo excusationem pro facto Brayli Thesalouich prout incepimus" (27. 2. 1483), Isto, 137v.

¹⁰ "Prima pars est de excusando se craisnico sanzacho pro facto denariorum quos petunt illi qui se dicunt successores Braili Thesalouich prout facta est antea excusatio" (12. 7. 1485), DAD, Cons. Rog., XXV, 45.

Autor nije uočio kontinuiranu borbu nasljednika Braila Tezalovića koju su vodili preko aktualne osmanske administracije u svome kraju u pokušaju da zaštite svoja prava pred Dubrovčanima. Između ove dvije situacije koje je autor upratio (1483–1485) jedna je odluka koja uz stavove ranije literature jasno pokazuje da su nasljednici Braila Tezalovića bili u Vrhbosni, a ne u Foči, i da Milivoj Mihočević i Mustafa-beg Milivojević iz Foče s nasljedstvom i nasljednicima Braila Tezalovića iz Vrhbosne nisu imali ništa, naročito da dolaze u situaciju da preko dužnosnika u Bosanskom sandžaku oni posebno intervenišu s područja Hercegovačkog sandžaka. Naime, juna 1484. Dubrovčani su u prvom prijedlogu u Vijeću umoljenih odlučivali o izvjesnoj osobi iz Vrhbosne koja se predstavljala za nasljednika Braila Tezalovića. Željeli su da izaberu dvije osobe koje će to pitanje s njim raspravljati, ali se nisu odlučili za tu opciju, nego za drugi prijedlog, koji je podrazumijevao da se odgovori na pismo vojvode Ajas-bega na način kako je ranije odgovarano.¹¹ Više je ranijih napora iz Vrhbosne i preko službenika iz Bosanskog sandžaka koji su intervenirali za nasljednike imovine Braila Tezalovića, a među njima nema nikakvih vidljivih napora Milivoja Mihočevića ili njegovog sina Mustafe Milivojevića.¹² Među imenima onih koji se

¹¹ Nije prošao prvi prijedlog: “Prima pars est de faciendo duos qui praticent cum illo de Verchbossania qui facit se propinquum Braili Thesalouich et dicto duo fiant pet Minus consilium”, već je odlučeno: “Secunda pars est de respondendo litaris voyuode Aiasbegh prout fuit alias responsum” (23. 6. 1484), DAD, Cons. Rog., XXIV, 254v.

¹² “litas scribendas voyuode Aiasbegh pro denariis olim Braili Thesalouich” (5. 2. 1472), DAD, Cons. Rog., XVIII, 160; “respondendi litaris habitis a voyuoda Aiasbegh pro facto denariorum Braili Thesalouich” (5. 10. 1473), Cons. Minus, XXII, 65. Nije prošao prijedlog: “de mittendo voyuode Aiasbegh ducatos 40 pro prode duorum annorum denariorum olim Braili Thesalouich qui sunt in comuni nostro” (25. 10. 1473), Cons. Rog., XVIII, 69v; “officiales facti ad portandum parere pro denariis olim Braili Thesalouich qui sunt in comune nostrum” (7. 12. 1473), Cons. Minus, XIX, 76; Nije prošao prijedlog: “de acceptando testificationem literarum voyuode Aiasbegh quam facit pro Giuragh Radassinouich quem dicit esse magis propinquum olim Braili Thesalouich” (3. 12. 1473), Cons. Rog., XVIII, 81; (11. 12. 1473), Isto, 84; “de mittendo ad voyuodam Aiasbegh literam portatam per oratores a Porta pro facto denariorum braili Thesalouich” (7. 2. 1474), Isto, 95; “officiales ad ordinandum litas scribendas voyuode Aiasbegh pro facto denariorum olim Braili Thesalouich” (7. 2. 1474), Cons. Minus, XIX, 93v; “de fermando litas directiuas voyuode Aiasbegh pro denariorum Braili Thesalouich” (10. 2. 1474), Cons. Rog., XVIII,

pojavljuju među nasljednicima (poimenice Vlatko Popović, Juraj Bogišić (Hvalović), Đurađ Radašinović) nema nikakvih naznaka o Mihočevićima ili Milivojevićima.¹³ Autoru u njegovoj postavci nije smetalo da prava Milivoja Mihočevića i Mustafa-bega Milivojevića aktivira tek 1483, iako je Jelača umrla još 1465. godine, što je startna i velika manjkavost ove postavke. Taj vakuum prvo je trebalo kontekstualizirati i pojasniti kako je to moguće, pa tek onda sagledati mogućnost pojavljivanja Milivoja i Mustafe kao eventualnih nasljednika.

Postavljena autorova konstrukcija uz poznavanje ranije literature prošla je i nelogičnom pozicijom Dubrovčana. Oni su po pitanju imovine izuzetno precizni. Bez obzira na pretenzije onih koji su se borili za naslijeđe Braila Tezalovića, Dubrovčani su im redovno suprotstavljali pravnu dokumentaciju koja je regulisala pitanje naslijeđa imovine. Testament Braila Tezalovića jasno je precizirao redoslijed nasljeđivanja. Od uloženog novca na dobit u iznosu od 400 dukata Brailo svojim testamentom, inače objavljenim od strane Pava Živkovića prije pola stoljeća, upravo u časopisu *Prilozi* Instituta za historiju, ostavlja supruzi Vitosavi pravo na uživanje kamata za svoga života, a poslije nje njihovoj kćerki Jelači i njenim nasljednicima. Zatim naglašava da ako njegova kćerka Jelača ne bude imala potomstva, tada uloženi novac i kamate, po njegovoj želji, trebaju pripasti nasljednicima njegove braće Hvala i Bogiše Tezalovića (*Et se erede non auesse Jelaza mia fiola voglio chel'li sopradeti ducati et lo suo frutto sia allo herede delli mey fradelli de Chiau et de Boghissa*).¹⁴ Tako je i bilo. Jelača nije imala direktnih nasljednika, a poslije

96v; “de induciendo super responso faciendo voyuode Aiasbegh et cadie Verchbossanie et cadie Visegradi pro denariis Braili Thesalouich” (25. 2. 1474), Isto, 99; “de dando Giuraghio Radassinouich uni ex cubis declaratis per Aiasbegh et chadias pro propinquis Braili Thesalouich” (1. 3. 1474), Isto, 100; (8. 2. 1475), Isto, 168v; (15. 1. 1482), Isto, XXIV, 46v.

¹³ Uporedi: Esad Kurtović, *Iz historije bankarstva Bosne i Dubrovnika u srednjem vijeku (Ulaganje novca na dobit)*, (Beograd: Istorijski institut, 2010), 112–114; Srđan Rudić, *Bosanska vlastela u XV veku. Prosopografska studija*, (Beograd-Banja Luka: Istorijski institut-Univerzitet u Banjaluci-Centar za napredne srednjovekovne studije, 2021), 217–218.

¹⁴ “Testamentum Braylli Texalouich ... Io Braillo azo in deposito in le comun de Ragusa ducati 400 d'oro delli quali ducati mi dano profitto 5 per C. Li quali ducati [24] 400 voglio

njene smrti otvara se svojevrсна borba za naslijeđe uložених sredstava na dobit od strane srodnika Brailove braće Hvala i Bogišе Tezalovića, koji su za ostvarenje svojih ciljeva pomoć tražili i dobijali od osmanskih organa vlasti.¹⁵

Prvi put poslije Jelačine smrti knez Vlatko Popović podiže 20 dukata dohotka (kamata) za godinu koja završava sa 1. 1. 1466. Naglašeno je da to čini po Jelačinoj volji (testamentu) i s preporukom (poručenіem) vojvode Isa-bega.¹⁶ Navedeno bi kroz prizmu autorove postavke značilo da je Jelača namjerno zaobišla rođenog sina Milivoja Mihočevića i opredijelila se za rođaka Vlatka Popovića i da su to Dubrovčani prihvatili. Da je tako bilo, to bi, barem u Dubrovniku, izazvalo reakciju, jer oni su davali novac.

U ime drugog rođaka Braila Tezalovića, Jurja Bogišića (Hvalovića), pred Dubrovčane je postavljeno svjedočanstvo uglednih ljudi iz susjedstva. U njemu se navodi da je Brailo imao dva sina i dvije kćeri, da su oba sina umrla, a da se nisu ni oženila, a da su se kćerke udale, Jelača za

chel la mia moyer Vitossaua posseda et golda li et piglia lo frutto d'essi in vita soa et poy la vita soa voglio chel'li goldi lo frutto delli deti ducati Jelača fiola mia. Et poy Jellaza li soy fioli. Et se erede non auesse Jelaza mia fiola voglio chel'li sopradeti ducati et lo suo frutto sia allo herede delli mey fradelli de Chian et de Boghissa [24v]" (20. 1. 1446), DAD, Testamenta Notariae, XIV, 24-24v; P. Živković, "Baštinici zaostavštine Braila Tezalovića", *Prilozi*, br. 9, (1973), 324.

¹⁵ Maja 1460. Jelači je odobreno podizanje dobiti, a vjerovatno je dobit podizala do 1465, jer januara 1466. dobit podiže novi nasljednik Vlatko Popović. Uporedi: P. Živković, "Genealogija porodice Tezalovića iz Prače", 758–759; Isti, *Bosanski srednjovjekovni plemićki rod Radanovića-Mikojevića-Tezalovića-Ozrisaljića (Kopijejića)*, (Osijek: Hrvatsko kulturno društvo Napredak, 2006), 173–179; Esad Kurtović, *Iz historije bankarstva Bosne i Dubrovnika u srednjem vijeku (Ulaganje novca na dobit)*, 112–113; Srđan Rudić, *Bosanska vlastela u XV veku. Prosopografska studija*, 217–218.

¹⁶ "ѧа кнезь Влатко Поповик влижик и рѧдинакъ покоиннога кнеза Браила Тезаловика и негов кћере госпоге Ђлаче по речене Ђлаче по тестаментѧ и са порѧчением господина воеѧоде Ђсвебегѧ примихѧ од моногѧпочтенѧга кнеза и все ѧпћине властель Дѧброваччеѧъ за дохѧодакъ цѧо сѧ давали госпоћинѧ Ђлачи за живота како всенаследникѧ кнеза Браила и ѧна по севие мене оставила кнезѧ Влаткѧ Поповикѧ и примихѧ ѧ дѧкѧтъ златехѧ за годище кое се свршило рѧжаства Христова ѧѧѧѧ лето ѧ днь ченара месеца" (1. 1. 1466), Ljubomir Stojanović, *Stare srpske povelje i pisma I/2*, (Beograd-Sremski Karlovci: Srpska kraljevska akademija, 1934), 169–170.

Mihoča Utvičića u Foču, a Vladisava za Ivaniša Pićevića u Dabar. Dalje se navodi da su obje kćerke umrle. Poslije nabranja stanja među Brailovom braćom konstatirano je da je najbliži Brailov sinovac Juraj sin Brailovog brata Bogiše Hvalovića. Navedeno izjavljuju i na navedeno se zaklinju oni koji su živjeli uz Braila i vojvodu Radoslava Pavlovića.¹⁷ Za njih ni Jelača ni Vladislava nisu imale potomke, nego nasljednika nalaze među Brailovom braćom. Svojim potezom, navodeći da je Juraj najbliži preostali Brailov rod, oni osporavaju Jelačinu volju i testament na koji se poziva Vlatko Popović. Dubrovčani su prihvatili jednako oba nasljednika kao najbliže preživjele Brailove srodnike i dali su im da podijele kamate.¹⁸ I Dubrovčani, koji poslovično znaju za sve, opet pokazuju da ne znaju za Jelačinog sina.

Prilikom razrješavanja pitanja nasljednika između Vlatka Popovića i Jurja/Đurđa Bogišića Hvalovića februara 1470. izrijekom je spomenuto da je Jelača umrla bez nasljednika (*olim Jelaze, filie dicti olim Braili Tesalouich, sine heredibus defuncte*).¹⁹ Autor je pokušao pisati, ali bez valjanog dokaza, protiv ovakvog stava izvora, ali ipak se to ne može. U dimenziji date ponude autor nije razumio prateću dalekosežnost i svojevrsnu revolucionarnost koju ona izaziva da bi je onda kao takvu bolje sagledao, prizemljio, provjerio, obrazložio i suprotstavio postojećim stavovima u ranijoj literaturi i u dostupnim izvorima. Stavovi ranije literature jako su upozorenje koje je trebalo ostaviti utjecaja bar na recenzente, koji očito, kao ni autor, u ovom razmatranom segmentu nisu

¹⁷ “а њ Браила виста два сына Радона и Радосавъ и двѣ кѣре Елача и Владисава. И ова сына Браилова имреста не оженивша се. А њда се Елача за Михоча Ствичића њ Хотчъ а њда се Владисава за Иваниша Пићевића њ Даваръ. И онѣ обѣ њмреста, Елача њ Дринѣ а Владисава њ Даври. ... а сада никога инога ние ближнега синовца кнезъ Браилъ него Юраа син брата Браилова Богише кои се зове подритомъ Хваловићъ” (augusta 1467), Isto, 171–172.

¹⁸ (14. 1. 1469), Isto, 172–173.

¹⁹ (16. 2. 1470), DAD, Diversa Notariae, LIV, 51–51v; P. Živković, “Baštinici zaostavštine Braila Tezalovića”, 320, 322; E. Kurtović – Almir Peco, *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne (Ispisi iz knjiga notarijata Državnog arhiva u Dubrovniku 1370–1529)*, (Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju – Bošnjački institut – Fondacija Adila Zulfi-karpašića – Historijski arhiv Sarajevo, 2021), tom. II, 775–776.

doraski tretiranoj problematici. Oni su trebali upozoriti autora i redakciju časopisa da izneseni dokazi nisu uvjerljivi i da nisu u korelaciji s već iznesenim stavovima u istom časopisu.

Mali dio dokumentacije, nekoliko dokumenata, autor je izvadio iz konteksta koji prikazuje dio angažmana osmanske vlasti za imovinu Braila Tezalovića, a koja potječe iz Bosanskog sandžaka, i nesretno povezao sa svojim tematskim okvirom Mustafa-begom Milivojevićem. Autorovo nastojanje da Milivoja Mihočevića proglasi Jelačinim sinom, a Mustafa-bega Milivojevića njenim unukom neuspješna je konstrukcija koja nije izdržala ponuđenu historijsku kontekstualizaciju. Jelača nije bila majka, nego maćeha Milivoja Mihočevića. A ko je onda bila majka Milivoja Mihočevića i baka Mustafa-bega Milivojevića, to je pitanje za nova istraživanja i promišljanja.

Zaključak

Nedavno iznesena postavka u časopisu *Prilozi* Instituta za historiju autora dr. Adisa Zilića da “iz bračne veze Mihoča i Jelače rodio se Milivoje Mihočević, otac Mustafa-bega” nema oslonca u izvorima, niti kao pretpostavka zadovoljava realnu historijsku kontekstualizaciju. Izdvojeni dokumenti koji predstavljaju napore osmanskih vlasti iz Bosanskog sandžaka za osiguranje prava njihovih podanika po pitanju stjecanja kamata i zaostale imovine Braila Tezalovića neispravno su povezani kao djelatnost hercegovačkog sandžakbega. Zbog tog pogrešnog konteksta stvorena je neodrživa vizija da je hercegovački sandžakbeg zastupao svoje interese, da i sam pripada liniji naslijeđa, odnosno da je praukun Braila Tezalovića. Starija literatura iznijela je jasne postavke potkrijepljene izvorima da je Jelača umrla bez nasljednika.

IZVORI I LITERATURA

IZVORI

Neobjavljeni izvori

- Državni arhiv u Dubrovniku, Dubrovnik (DAD)
- Serije:
 - Acta Consilii Rogatorum (Consilium Rogatorum)
 - Diversa Notariae,
 - Testamenta Notariae.

Objavljeni izvori

- E. Kurtović – Almir Peco, *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne (Is-pisi iz knjiga notarijata Državnog arhiva u Dubrovniku 1370-1529)*, (Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu – Institut za historiju – Bošnjački institut – Fondacija Adila Zulfikarpašića – Historijski arhiv Sarajevo, 2021), tom. II.
- Ljubomir Stojanović, *Stare srpske povelje i pisma I/2*, (Beograd-Srem-ski Karlovci: Srpska kraljevska akademija, 1934). (ćir.)

LITERATURA

Knjige

- Esad Kurtović, *Iz historije bankarstva Bosne i Dubrovnika u srednjem vijeku (Ulaganje novca na dobit)*, Beograd: Istorijski institut, 2010, (ćir).
- Srđan Rudić, *Bosanska vlastela u XV veku. Prosopografska studija*, Beograd-Banja Luka: Istorijski institut- Univerzitet u Baanjaluci-Centar za napredne srednjovekovne studije, 2021, (ćir)
- Pavo Živković, *Bosanski srednjovjekovni plemićki rod Radanovića-Mi-kojevića-Tezalovića-Ozrisaljića (Kopijevića)*, Osijek: Hrvatsko kultur-no društvo *Napredak*, 2006.

Članci

- Adis Zilić, “Mustafa-beg Milivojević na funkciji hercegovačkog sandžak-bega”, *Prilozi*, br. 52, (2023), 41–86.
- P. Živković, “Baštinici zaostavštine Braila Tezalovića”, *Prilozi*, br. 9, (1973), 319–325.
- P. Živković, “Genealogija porodice Tezalovića iz Prače”, *Pregled*, br. LXV/6, (1975), 755–759.

Summary

Jelača was neither the Mother of Milivoj Mihočević nor the Grandmother of Mustafa-Bey Milivojević

The thesis of Dr. Adis Zilić, that Jelača, the daughter of Brailo Tezalović, was the mother of Milivoj Mihočević and the grandmother of the Herzegovinian sanjak-bey Mustafa-bey Milivojević, is not well founded. Jelača's death in 1465, as well as the efforts to claim Brailo's inheritance between 1483 and 1485, create too large a chronological gap to explain why her direct heir would not have asserted their claims earlier. On the contrary, the efforts of Brailo Tezalović's relatives, who, with the support of Ottoman officials in Vrhbosna, sought to assert their inheritance rights before the Ragusan authorities, have been mistakenly identified as the activities of the Foča-based Milivoj Mihočević and his son, the Herzegovinian sanjak-bey Mustafa-bey Milivojević, as if they were direct descendants of Brailo Tezalović's lineage. The issue here concerns two distinct centers of Ottoman authority (Vrhbosna and Foča) that have been incorrectly conflated. Analyses in earlier literature clearly presented original evidence showing that Jelača had no heir, and therefore the newly constructed narrative about the continuation of Brailo Tezalović's lineage is not justified.

